

Az egészségügyi szakemberek elvándorlásának néhány földrajzi vonatkozása

Boros Lajos – Pál Viktor
Szegedi Tudományegyetem

Az egészségügyi dolgozók migrációjaglobálisan régóta létező jelenség, amely az elmúlt évtizedekben egyre erőteljesebben érinti a posztszocialista országokat. A volt szocialista országok egy részének európai uniós csatlakozása és a régi tagállamok munkaerőpiacának megnyitása ugyanis felgyorsította az orvosok, betegápolók, egészségügyi szakdolgozók külföldi munkavállalását. Ennek következtében az egészségügyibraindrainbenmár régóta megfigyelhető Dél-Észak áramlások mellett a Kelet-Nyugati vándorlások is megerősödtek. A korábbi kutatások alapján elsősorban a magasabb bérezés, a jobb munka- és életkörülmények, a jobb karrierlehetőségek, a célországok intézményeinek eltérő szervezeti kultúrája képezi a legfőbb vonzótevényt az orvosok, ápolók számára. Mivel a fejlett országokban egyre növekednek az egészségügyi szükségletek és igények, így ez egyre fokozza az egészségügyi szakemberek iránti igényt is, amit részben a braindrain segítségével elégítenek ki az érintett országok. Így e térségekben nagy erőfeszítéseket tesznek (pl. munkaerő toborzása, reklámozás, a költözés megkönnyítése, nyelvi képzések) arra, hogy magukhoz vonzzák az orvosokat és egészségügyi szakdolgozókat – ezzel tovább erősítve a migrációs trendeket. Mindennek következtében a kibocsátó országok jelentős, kvalifikált humán erőforrás veszteséget szenvednek el, ami már az ellátás biztonságát is veszélyezteti, de jelentős az érzelmi és anyagi veszteség is.

Mindezek mellett az említett negatív hatások térben egyenlőtlenül oszlanak el, így az egészségügyi ellátórendszereken belüli korábbi területi egyenlőtlenségek tovább nőttek: az orvoshiány leginkább az elmaradott térségeket sújtja.

E problémakörből kiindulva kutatásunkban az orvosok és az egészségügyi szakdolgozók elvándorlásainak okait és következményeit vizsgáljuk, áttekintve a problémákra adott lehetséges politikai válaszokat is. A korábbi tanulmányok elsősorban a vándorlás egészségügyi szolgáltatásokra gyakorolt, vagy szociológiai hatásaival foglalkoztak, kevesebb figyelmet fordítva a geográfiai szempontokra. Célunk, hogy – mintegy kiegészítve a korábbi kutatásokat – megvizsgáljuk a tér és a hely szerepét az egészségügyi szakemberek elvándorlásában. Fő kérdéseink a következők: hogyan oszlanak el a migráció hatásai a térben? Befolyásolják-e a földrajzi helyek (pl. a helyhez való kötődés, az identitás vagy a helyi politika minősége stb. révén) a potenciális migránsok döntését? Léteznek-e „helyfüggő” válaszlépések az egészségügyi elvándorlás kezelésre? Eredményeink fejlesztési és szakpolitikai dokumentumok tartalomelemzésén valamint interjúkon alapulnak.